

HET GEHEUGEN

Roelie de Vries-Eleveld

Roelofje (Roelie) de Vries-Eleveld werd geboren op 31 juli 1935 te Vledder, ze trouwde op 1 mei 1959 met Jetze de Vries, die op 21 april 2014 is overleden. Zij hebben twee dochters, Baatje (Bea) en Annet, en drie kleinkinderen.

Zij woont weer in haar geboortehuis in Vledder op het adres Oosteind 1. In de periode 1959–1969 pachtten haar man en zij de boerderij aan de Hoek 9. Hun hele werkzame leven werkten zij samen in het boerenbedrijf.

Roelie is en was altijd actief in het Vledderse verenigingsleven, maar echt bijzonder is haar vaardigheid in het schrijven en voordragen van gedichten in de Drentse taal. Een gedichtenbundel van haar is uitgegeven met als titel “Ode aan Vledder”.

Wat is uw oudste herinnering aan het dorp?

Ondanks de oorlog (1940–1945) heb ik in Vledder een fijne jeugd gehad. Ja, wat is mijn oudste herinnering? Die gaat terug naar de boerderij. De koeien,

Foto: T.W. Stuiver

Oosteind 1.

die gemolken moesten worden, 's winters op stal en zomers buiten, de rammelende melkbussen aan de fiets, en niet te vergeten de paarden, die voor de wagen werden aangespannen en hun geur. Ook denk ik aan het maaien van de rogge op de Es, van garven schoven maken en daarna het opstapelen van de garven tot bulten, mieten noemden wij deze bulten. Bij het ouder worden werd mijn wereld steeds groter, na de boerderij kwam het Oosteind en de Brink, waar altijd kinderen speelden. Met mijn buurjongen Aaldert Wanders, die altijd als een broer voor mij was, heb ik heel wat afgespeeld. Wij waren beiden enig kind. Na de oorlog kreeg ik gelukkig nog een zusje.¹ Trots was ik wanneer ik samen met mijn vader op de maaimachine zat, ik mennen en hij afsteken. Prachtig vond ik het wanneer in de nazomer de dorsmachines op de Es kwamen om de rogge te dorsen. In hoge mieten lagen dan de garven opgestapeld. Aan een warme zomer kwam dan een eind en begon de herfst. Het aardappelrooien en het knollen plukken kon beginnen. Met twaalf jaar kon ik al met de hand melken.

Gebonden garven in een schoof.

Van de oorlog weet ik mij niet zoveel te herinneren, het bombardement van het vliegveld in Havelte, waarbij bommen vlakbij Vledder terecht kwamen, heeft diepe indruk op mij gemaakt. Ik was toen erg bang. Ook vond ik het heel erg dat meester Blomsma aan het einde van de oorlog in de klas vertelde dat twee klasgenoten, de zigeunerkinderen, Frieda en Klara Georg, niet meer terug zouden komen. Het gezin, vader was vioolbouwer, woonde in een woonwagen op het woonwagenkamp tussen Vledder en Doldersum. Na

Met vriendin Jentina Posthumus

de oorlog hoorden wij dat het hele gezin via Westerbork naar het beruchte concentratiekamp Birkenau was overgebracht. Daar zijn ze allen om het leven gekomen. Verder verwijs ik naar een gedicht dat ik over de oorlog en de bevrijding heb gemaakt. Dat gedicht is geplaatst in Kerspelstokkies 29.

Welk voorval heeft de meeste indruk op je gemaakt?

Het overlijden van opoe Eleveld in 1942 heeft op mij heel veel indruk gemaakt. Opoe was een lieve vrouw, die samen met opa naast ons woonde. Ik was toen zeven jaar. Ik had geen goed idee wat dood was. Wel had ik eens een dood dier op de boerderij gezien, maar van de dood van een mens had ik geen begrip. Het gekke was dat er niet over werd gesproken, misschien moet ik wel zeggen dat er niet over kon worden gesproken. Mijn ouders waren verdrietig dat zag ik wel, de burens, van weerskanten drie, deden hun noaberplicht². Ik kan niet de goede woorden vinden om mijn gevoelens van toen uit te drukken, maar het was allemaal zo vreemd. Ik mocht niet mee naar de begrafenis op het kerkhof en dat vond ik erg.

Natuurlijk wil ik ook een paar plezierige dingen noemen. In de eerste plaats het schaatsen op “de *Lodewiek*”. In mijn herinnering was het elk jaar winter met sneeuw en ijs. Op die baan schaatsten wij kruislings en in lange slierten achter elkaar, jongens en meisjes. Veel plezier en als het donker werd het ook romantisch. Prille liefdes ontstonden in het achterste gedeelte van de baan. De ijsvereniging maar ook de lagere school organiseerden hardrijwedstrijden. Ik kon redelijk goed rijden en soms won ik een prijs. Ook heb ik altijd erg genoten van het sjoelen, schieten en balgooien tijdens de sinterklaasperiode in de bakkerijen van Willem Bouwer en Liefert Ekkels. Zwarte Piet stond nog niet ter discussie en van discriminatie was al helemaal geen sprake.

Welke persoon heb je als het meest kleurrijke ervaren en waarom?

Kleurrijk is misschien niet het goede woord, maar twee bijzondere personen wil ik noemen, die ik als bijzonder heb ervaren. Het zijn twee tegenpolen. Ik wil beginnen met Roelofje de Vries. Haar bijnaam was “Oelechien”. Zij

woonde op het woonwagenkamp tussen Vledder en Doldersum. Later woonde zij samen met Meindert Beun, een man, die vaak te diep in het glaasje keek³. Zij kwam regelmatig bij ons aan de deur met haar negotie. Haar openingswoorden waren steevast: *“Mien arme stumper, bi’j ook iets neudig?”*. Ik vond haar een lieve, maar zielige vrouw vanwege de grote armoede die zij uitstraalde. Mijn moeder kocht altijd iets van haar.

De andere persoon is jonkheer R.O. van Holthe tot Echten, de toenmalige burgemeester van Vledder.⁴ Als kind dacht ik altijd dat hij de baas was van Vledder, van een gemeenteraad had ik toen nog niet gehoord. Op een keer speelde ik voor het gemeentehuis en toen sprak hij mij aan met de woorden: *“Zo meisje, bij jij een dochter van Eleveld, die in het Oosteind woont?”* Ik was zo verbouwereerd dat ik geen woord kon uitbrengen. Hoe wist hij dat ik een dochter was van Eleveld? En al helemaal had ik niet gedacht dat zo’n deftige persoon mij zou aanspreken. Een man van zo’n statuur, zo vind ik, hebben wij als burgemeester in Vledder en Westerveld nooit weer gehad.

Welke verandering aan het dorp, als je daar nu op terugkijkt, is het meest positieve en welke het meest negatieve?

De N.H. Kerk in Vledder vind ik een sieraad voor het dorp. Geweldig vind ik het dan ook hoe zorgvuldig men omgaat met het onderhoud van deze kerk. Blij ben ik ook met de restauratie van de tegenoverliggende boerderij tot het *Thomashuis*. De *Tippe* vind ik een aanwinst voor het dorp. Het dorp van mijn jeugd bestaat niet meer, het dorp is – denk ik – in inwonertal verdrievoudigd, er zijn mooie wijken bijgekomen en dat is naar mijn mening een goede ontwikkeling.

Als positief ervaar ik ook de verandering in de schoolkeuze van kinderen na het verlaten van de lagere school. Toen ik de school verliet werd deze bepaald door meester Blomsma, het deed bij de meisjes er weinig toe of je wel of niet goed kon leren. Vrijwel alle meisjes gingen naar de huishoudschool. In de volksmond heette deze school de spinazieacademie. Meisjes moesten kunnen koken, kleren herstellen, en zo nodig een lap in een gescheurde overal zet-

ten. Ze moesten sokken kunnen stoppen en niet te vergeten het huis schoonhouden. Bij de jongens lag het iets anders, jongens, die goed konden leren gingen naar de Mulo en de andere jongens naar de landbouw- of ambachtsschool. Het was een uitzondering wanneer iemand naar de HBS mocht, soms had dat te maken met de status van de vader. Overigens wat ik nu noem is wel een tijdsbeeld dat zich overal op het platteland in Nederland voordeed. Daarom ben ik zo blij dat de schoolkeus voor het voortgezet onderwijs nu wordt bepaald door de intelligentie en de werkhouding van het kind.

Prachtig vind ik het dat veel straatnamen in de nieuwe wijken genoemd zijn naar de akkers op de Vledder Es. Zo blijven die oude namen toch nog bestaan.

Dan kom ik bij de meest negatieve verandering. Als eerste noem ik de samenvoeging van de vier gemeenten, Vledder, Diever, Havelte en Dwingeloo. Voor Drenthe met zijn kleinschaligheid leek mij dat geen goede keuze. In mijn ogen is de afstand tussen burger en overheid na de samenvoeging groter in plaats van kleiner geworden. Van enige binding van de burger met de gemeente is nu nog nauwelijks sprake.⁵

Ik deel de argumenten van Leida Blum over de trage manier van werken bij de ontwikkeling van het nieuwe uitbreidingsplan Vledder-noord.⁶ Ik heb het dan over de stroperigheid waarmee wordt gewerkt en de tegenwerking van “mensen van buiten”. Dat noem ik dan ook negatief.

Tiemen Stuiver

¹In 1946, het jaar na de oorlog, was er in Vledder een geboortegolf. De ooievaars, waarin ik toen geloofde, kwamen in grote getale naar Vledder aangevlogen. Ook ik kreeg een zusje. Ik heb toen aan mijn vader gevraagd waarom nu pas; ik was toen al elf jaar. Hij antwoordde toen, en dan zal ik nooit vergeten: “Kinderen, die in een oorlog worden geboren hebben het erg moeilijk, we wisten toch niet hoe de oorlog zou aflopen.”

²Noaberplicht: bij overlijden moet men dan denken aan: het wassen en aankleden van de overledene, het in de kist leggen van de overledene en het dragen van de kist naar de lijkwagen en van de lijkwagen naar het graf. Ook zorgde men voor het aanzeggen in de buurt.

³In *Kerspelstokkies* nr. 28 heeft Klaas Tortel van Dijk uitvoerig over Meindert Beun geschreven.

⁴Rudolph Otto van Holthe tot Echten, geboren op 3 januari 1892, was burgemeester van de gemeente Vledder gedurende de periode 1937 – 1957. Op 29 oktober 1941 werd hij door de Duitse bezetter ontslagen, op 12 april 1945 keerde hij in Vledder terug als burgemeester. Vanaf 14 juli 1942 werd hij gegijzeld in kamp Haaren (NB). Hij overleed in juli 1971.

⁵In 1997 was er het afscheid van de vier gemeenten. Voor de deur van elk gemeentehuis mocht een inwoner een gedicht voordragen. Ik mocht dat doen in Vledder, wat voor mij toch een hele belevenis was. De vier voordrachten zijn door RTV Drenthe uitgezonden.

⁶Zie *Kerspelstokkies* nr. 35.